

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanulóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., féloldal 16 kor. stb.

Felelős szerkesztő:
Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetésekkel felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők

A huszár.

(§.) Amit irni akarok, az nem dicsőhimnusz, de nem is nekrológ. Sőt!

A magyar huszárnak soha sem volt szüksége arra, hogy dicsőhimnuszokban megénekelve váljon híressé, megcsodálttá és irigyeltté! Azt az utólérhetetlen nimbuszt, amely a magyar huszár alakját körülvette, nem az írók, nem a költők varázsolták elő. Ellenkezőleg! A magyar huszár inspirálta a poétákat arra, hogy olyant írassanak, ami még az öreg férfiban is felpezsdítette a vért és ha már nem is felelt meg egészen a valóságnak, — mert a nagypapa csak közönséges bakancsos volt a boszniai okkupációnál — de az unokának olyan formában mesélte el vitézi tetteit, hogy a fiókszittyta nem csak tágranyilt szemmel, hanem minden vitézi virtust befogadni kész tágra nyitott lélekkel is hallgatta a költői — előadást.

A huszárról nem kell dicsőhimnusz zengeni, mert a huszár — tőlünk tanulták — mindenütt huszár! Tessék utána érdeklődni, hogy még a távol keleten is sujtásos egyenruhája van annak a könnyű lovasságnak, amely még a gyeheenna tűzével lángoló pokolnak is hajrával megy neki, ha úgy parancsolja az őbester! (A magyar

huszár őbestere és vezérezredese a hazaszeretet.)

Dicsőhimnusz zengeni a magyar huszárról tehát annyi volna, mint bizonyítani azt, hogy a vitézségben, az indokolás nélkül kiadott parancsok rögtöni teljesítésében, az egyéni élet elveszthetőségnek majdnem bizonyos tudatában elkövetett vakmerőségben nincs katonább a katonák katonájánál: a magyar huszárnál!

Azonban az idők változtak. A rettenthetetlen bátorság kipróbálására a ló kímélésével szállító eszközül újabb és újabb médiumokat hozott létre a tudomány. A huszár most tűzérési megfigyelő tiszt a lövészárkok mellett levő nyárfá tetején, amely a síkságon egyetlen pont, amit az ellenséges tűzérési lát és célba vesz. A huszár most repülőtiszt, aki az ellenség fölé röpül még az Alpeseiken és a La Manche csatornán keresztül is. A huszár most a tengeralattjárók rettenthetetlen kemény legénye, aki a Dávid lelki erejével szívében veszi fel a harcot az elbizakodott Góliátok ellen. A huszár a Goeben német hajó és a Zenta magyar-osztrák hajó. És a huszár az a repülő, aki lelőtt repülőtársát a tengerből kimentti.

A huszár mind az a harcos, akit semmi, de semmi meg nem félemlít és aki a pokol

lángoló és öldöklő tűzében is az őbester parancsát teljesíti!

Le a kalappal uraim! Mert most a magyar honvédről, a magyar bakáról esik majd a szó! A magyar honvéd, a magyar baka ma az a rettenthetetlen, minden pokolokon keresztül menő, gyeheenna ágyuzásu, lövészároki tűzet is pipázva néző, az ellenséget nem feltartott karokkal, de pusztító veszedelemmel váró híres, megcsodált és még hasonlíthatatlanul vitéz szövetségeseink által is megirigyelt katona, aki megérdemli, hogy neve, magyar neve, úgy ragadjon rá az idegen népekre, mint annakelőtte a huszáré! Megérdemli, hogy még Kinában is, még az üzleti nyereség álláspontján álló Északamerikában is, a modern háború rettenthetetlen honvédjét, a megingathatatlan, a parancsot feltétlenül végrehajtó gyalogságot — ad régi mintam: huszár — honvédek nevezék.

Ha befért az idegen nyelvbe a Huszaren regiment, és ha elbirta a germán és a latin faj is azt a lukszust, hogy régi elitkatonaságát a mi nyelvünkön, de legalább is a mi vitézi sujtásaink utánzásával illesse, akkor megérdemelné a mi gyalogságunk, a mi magyar honvédünk is azt, hogy ezentul a gárdaezredekét még az ántántosaknál és azok színes barátainál is honvédek nevezék.

Magyar ifjak

a páduai egyetemen.

— Veress Endre dr. könyve. —

Egy nemzet életképességének mértéke s kulturájának erőpróbája az, hogy ily megrázkódtatások közepette is, amivel a mai világháború jár, jelentékeny nehézségeket leküzdve, fölényes nyugalommal művelni tovább a tudományt és művészetet. Előtem fekszik egy forrásmunka, mely a mi nemzeti életünk vitális erőinek geneziséhez nyújt újabb adalékokat, mikor eddig ismeretlen adatok feltárással hazánk történelmi nagyságainak emlékét eleveníti fel. A *Fontes Rerum Hungaricarum* (Magyar Történelmi Források) vállalat I. kötete. A páduai egyetem magyarországi tanulóinak anyakönyve és iratai (1264—1864) c. mű, melyet *Bárdi Hornig Károly* bibornok, püspök bőkezű áldozatkészségéből Veress Endre dr. most adott ki, első sorban a történetírókat érdekli. A történetírásnak határozott nyeresége a nagy hangyaszorgalommal összegyűjtött adathalmaz, melynek használhatóságát kitűnő beosztás és pontosan szerkesztett névmutató biztosítja.

A nagyközönség figyelmét pedig ilyen mű megjelenésekor hasznosnak vélem egy némely praktikus és nemes gondolatra felhívni. Sokat törődünk és foglalkozunk ma a magyar faj harcra-termelt szívósságával, gazdasági és pénzügyi problémák-

kal. Ezek mind korszerű gondolatok, nemzeti létünk történelmi és mindennapi folytonosságának tényezői. Nem szabad azonban elfelednünk azt sem, hogy a történelem és az élet gyökerei nemcsak vérből, kenyérmagból, aranyból és ezüstből táplálkoznak; sőt mindez csak mozaikkövecs, egy-egy részlet, melyet egésszé, kulturává a lélek, a szellem olvaszt össze.

Szent István országát a keresztény kultúra formálta ki, Nagy Lajos, Mátyás király dicső uralkodását felséges érzékű a tudományhoz, a művészethez vonta be glóriával.

Schrauf, Ábel, Fraknoi püspök, Békefi apáthur értékes kulturtörténeti munkái rámutatnak azokra a kapcsolatokra, melyekben hazánk kulturája a nagy világ kulturájával állott, melynek pártfogója, inspirálója, a harcok fergetegében megmentője a lelki nagyhatalom, a katolikus Egyház volt.

Nem azért, hogy a kulturát hatalmi tényezőjévé tegye, hanem történelmi tradícióját, gyámhatóságát kötelezettségéül fogva. A vallási megoszlás s a materiális hatalmi politika ellökte ugyan a kulturától az Egyház védő kezét, de az Egyház mint nemzetközi intézmény ma is csaknem egyedüli intézményes védője a nagy kultúra kommunikációjának.

Hogy csak egy tényre utaljak, a Rómában fennálló nemzetközi és nemzeti tudományos intézetek, a püspökeik áldozatkészségéből külföldi egyetemeken tanuló magyar fiatal papok ennek az eszmének szolgálatában állanak.

A Veress forrásgyűjteményében előforduló nagy magyar nevek viselői is legnagyobb részt egyházi férfiak; vagy jórészt egyházi férfiak bőkezű áldozatkészségéből kerültek külföldre, honnan tudományban, széleskörű műveltségben gazdagon tértek vissza hazájukba.

Csak néhány adatot említek fel a terjedelmes gyűjteményből. Az Árpádok korából 9 magyar tanuló nevét ismerjük. Az Anjouk alatt 17 magyar ifjúról van feljegyzésünk. Zsigmondtól Mátyás királyig 53, Mátyás uralkodása alatt 66 ifjúról tudjuk, hogy Páduában tanult. Ebben a korban az apostoli Székkel való érintkezés leggyakoribb volt. Mátyás követei mint Vetési Albert, ifjabb Vitéz János veszprémi püspök, Bakócz Tamás primás, s a többiek is nemcsak maguk szerzték olasz földön klasszikus műveltségüket, hanem godoskodtak arról is, hogy minél több magyar ifjunak alkalma nyíljon az olasz egyetemek látogatására.

Az említettem Vitéz János és Janus Pannonius nagybátyjuk példájára hatalmas irodalom és műpártolással, s a humanistákkal való összeköttetésekkel nemcsak itthon teremtettek magas kulturális életet, hanem külföldön is becsületet szereztek a magyar műveltségnek. Ez a tradíció tovább élt a mohácsi vészig (160 magyar tanuló tanult Páduában), sőt azon túl is a XVII. század közepéig. Ettől az időtől fogva a magyar ifjak inkább a bécsi, s a hazai főiskolán, a Pázmány bibornok által alapított nagyszombati egyetemen, (mely a mai budapesti egyetem gerincét képezi) tanultak.

Nem nekrológ ez a drótsövényes, akna-mezős, földbebuji, kézibombás és tüzet-okádós harcmodor korában a huszárról, sőt ellenkezőleg: annak elismerése, hogy a huszárnak harci erénye és dicsősége évszázadokon át úgy termékenyítette meg nálunk a lelkeket és ezt a termékenyítő erőt úgy szivta magába minden magyar gyerek az anyatejjel, hogy amikor a harci kiválóság követelménye a lovasságról a gyalogságra szállott át, akkor a honvédet jellemzőn akarva, nem találhatunk alkalmasabb összehasonlítási szót, mint a huszárt.

A huszárok Limanovánál és azóta is sok helyen megmutatták, hogy honvédosan harcolva, gyalogosan is megérdemlik a huszár nevet. Ebből azonban még ők is megtanulhatták, hogy az első gyalogharcos a világon a honvéd és hogy a mai harcmodor mellett gyalogosan is huszár a magyar, ha magyar honvédi módon teljesíti az ellen-séggel szemben hazafias kötelességét!

Eddig egy magyar szó: az, hogy huszár, bejárta az egész földkerekséget. Most egy másik szó indult el és halad előre a világ minden újságot olvasó népei közé: és ez a szó az, hogy: honvéd. A történelem is úgy fogja hívni a Nagy Háboru lelkét, a harc életét elemét, a gyalogost — még ha lóról szállott huszár is — hogy: honvéd!

Huszárok, gyalogosan, honvédmódra harcoló limanovai huszárok, legyetek büszkék arra, ha mi, vagy ha dicső szövetségeseink titeket is úgy említenek, hogy honvédek! Ez az idők jele! In hoc signo vinces.

A honvéd szó ma oly értékes, hogy a délafrikai gyémántmezők mázsás drágaköve is csak ridikulusz musz, csak nevetésges csekélység e mellett a szó mellett: magyar honvéd!

HIVATALOS RÉSZ.

Investitúra. Szántó Géza, dióskáli lelkész plébániájára f. é. február hó 23-án a székesegyházban törvényszerűen investáltatott.

Használjunk hadiségely-bélyeget!

A veszprémi püspökök közül Vitéz Jánoson kívül Beriszló Péter, Kecheti Márton és Liszthy János, mindannyian a XVII. századból szerepelnek mint tanulók, vagy mint bőkezű mecénások.

Páduában az egyetem látogatóinak sorában találjuk Vitéz Mihály veszprémi kanonokot is, akihez épügy, mint nagybátyjához a veszprémi püspökhöz az olasz költők ódákat írtak. A páduai egyetem hírneve és látogatottsága a közbecsű kor — (melyből azonban szintén egyenként kimagasló családnevet találunk a gyűjteményben, mint pl. Rákóczi Ferenc fiát —) hanyatlása után a Habsburgok uralma alatt újra fellendült, de inkább csak az orvosi fakultás jön számban. Bennünket veszprémieket közelebből érdekel Pillitz Dávid veszprémi orvos neve, ki oklevelét ől szerezte.

A páduai egyetem magyar nemzete a natio Germanica kötelekébe tartozott, de egyáltalán nem játszott alárendelt szerepet, amint azt a Veress által közölt akták és levelek bizonyítják. Ugyanezen levelekből a diákélet változatos, érdekes mozzanatait, a magyar ifjak nemes gondokozásmódját, nagynevű pártfogói iránti kegyeletes tiszteletét is megismerhetjük. Tudományos munkásságuk gyümölcsei a Páduában megjelent művek voltak, melyek tábiáinak mását láthatjuk Veress könyvében. Ezeknek a műveknek tárgyát gyakran a magyar történelemből merítették, ezáltal is terjesztvén a magyar név dicsőségét.

A Magyar Történelmi Források további 39 kötete, melyeket a vállalat ezen I. kötete végén

A nemzeti fogadalmi templom.

Kevés nemzetnek jutott a világtörténetben oly magas, de nehéz szerep, mint hazánknak és csak egy Petőfi lantjához volt méltó, hogy hangot adjon az igaz és fájdalmas panasznak:

Mit ettél föld, hogy annyit szomjazol,
Hogy annyi könnyt és vért iszol.

A nemzet ma a huszadik században ugyanazt teszi, amit ősei ezeltől évszázadokkal tettek: a legnagyobb onfeláldozással, hirtelen a kézben kiáltanak megállít-t a kereszténység, kultura és szabadság ellenségeinek. Csak a dátumok változtak...

A tatárjárás szörnyű pusztításai után mintegy három évszázaddal később a mohácsi vész temetővé változtatta az országot. A Gondviselés azonban úgy intézte, hogy a temetővé vált ország ne legyen az enyészet és megsemmisülés gyászos színhelye, hanem hatalmas vértanusir, amelyből milliók számára új élet fakad. Franciaország nagy történetírója, Michelet, egyik művében határozottan kérdést intéz Európa népeihez, hogy mikor fogják hálájukat leróni a dicső magyar nemzetnek, amiért megmentette őket az izlamiót.

A hála sokáig késett; 1914 nyarán ellenséges tűz borította lángba az ország déli határát, a Kárpátok friss hótakaróját pedig pirosra festette a kiöntött vér.

Rémes csapások nehezdednek egész világrészünkre a keresztény civilizáció nagy bölcsőjére. E megpróbáltatásban hazánk a rettenetes tuleróvel szemben megzabandult az első, őt fenyegető veszélyektől. Katonáink hősiessége dicső győzelmet aratott. Hálát adunk érte mindenekelőtt az egek Urának, Istené mindenek felett a dicsőség. S mivel ezt elismerjük, semmit sem veszünk el hőseink megérdemelt dicsőségéből, hanem tulvilági fénybe mártjuk azt a babért, mely az ő halántékait koszoruzza.

Győzelmese vagyunk, de nem mult el még a veszély. A kitarásnak, bizalomnak, áldozatkész-ségnek kiapadhatatlan energia forrásaira van még szükség a diadalmas békéig. És így született meg az eszme, hogy hálából az eddig elnyert isteni segítségért maradandó emléket emel az ország vallásos népe: Nemzeti Fogadalmi Templomot a fővárosban. E fogadalmi templom jelentősé-

gésében helyez, legnagyobbreszt egyéb olasz egyetemek magyar vonatkozású emlékeit, Erdély és a Szentszék diplomáciai érintkezését és több magyar család általános érdekű oklevéltárát ölelik fel, mely óriási adathalmazt Veress hosszú olaszországi tartózkodása alatt bámulatra méltó kitarással gyűjtötte össze.

Annál inkább figyelemre és elismerésre méltó ez a sorozat, mert ilyen kutató munkát megkönnyítő és szervező római magyar tudományos intézmény hiányában nagylelkű mecénások pártfogása mellett vállalkozott Veress a munkára.

A magyar művelődés-történet munkásaira vár a feladat, hogy ezeket a levéltári adatokat monografiákban feldolgozzák s így a szakmunkákat a nagyközönség számára is élvezhetővé tegyék. Ha ugyan a mi nagyközönségünk is végtére rászánja majd magát, hogy komoly tárgyú, különösen történelmi és művelődéstörténeti munkákat is olvasson, melyek felébresztik benne egyrészt hazánk fényes múltja iránt az érdeklődést, másrészt ráirányítanak figyelmét azokra az állandó nagy értékekre, melyeket materiális nekilendülésében a modern kor oly igazságtalanul és saját kárára semmibe sem vesz.

Veress Endre forrásműve a háboru romboló vihara közepette is az életképes magyar kultura egyik értékes emléke.

Dr. Luffor Ferenc.

ben méltó emléke lenne a szomorú, de Isten kegyelméből dicsőséges világháborúnak, amelynek története oly szorosán összefügg a magyarság szereplésével. A fogadalmi templom emlékeztetője lenne késő nemzedékeknek, hogy a nemzet Istennél keresett és talált segítséget; gyönyörű kifejezője lenne annak a meggyőződésnek, amely e háboru folyamán ismét napfényserű világossággal beigazolódott, hogy a legnagyobb válságokban a vallás adja meg a legnagyobb erkölcsi erőket, hősies áldozatkésztséget, hűséget haza és király iránt; legszebb emlékjele és diadalive lenne azon hősöknek, kik önként hozták életök áldozatát a legfőbb javak védelmében!

Az építendő templom ügyét a Bibornok Herczegprimás, a főváros törvényhatósága vette már eddig is pártfogásba. Az építési költséget azonban közadakozásból kell fedezni és miután ugyis fogadalmi templomról van szó s ma kevés a pénz, készpénz adományok hiányában kötelező ígéretet is elfogad az előkészítő-bizottság irodája (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. sz. Kath. Népszövetség). Az építendő templom ügyében megindult nagyjelentőségű vallásos és hazafias mozgalom méltó arra az érdeklődésre, amely már idáig országoszte megnyilatkozott.

Esküdtszéki tárgyalások.

I. nap.

Az ital és az önérték.

Nagyesztergáron 1915. november hó 25-én Kerner Ferenc kőműves meszelt az uradalmi istállóban és úgy látszott, hogy erre a napra teljesen felfüggesztette az önértéket, mert nyomorult orosz foglyokon potyázott egész délután négyig pálinkát. Az orosz foglyok részére ugyanis hatóságilag tiltott dolog a pálinka kiszolgáltatása. Jóravaló korcsmárosok meg is tartják ezt a tilalmat. A két muszik — úgy látszik — tudta is ezt, mert Kerner urat kérték meg, hogy hozzon nekik vutkit. Hozott is egy korona arát, amit hármásban megittak. Később ugyancsak a muszikák pénzén megint hozott és még kétszer hozott s ivott velük. A legutolsó pálinkahozatalnál be is akarta csapni cimboráit: maga akarta meginni mind a három decit. Már jól a feneké felé járt az üvegnek, amikor a ruszikk észrevették a hűtlen cimborá tulajdonságát és ráordítottak. Erre Kerner ur az üveg feneké táján lötykölő néhány kortyot átnyújtotta nekik. Ilyen előzmények után Kerner délután 4 óra tájban abbahagyta nem csak a potyázást, hanem a meszelést is és elment a Hoffer-féle korcsmába, ahol áttért a borozásra. És itt már visszatért az önértéke is.

Sajátságos dolog, de igen gyakori, hogy azok között az iparosaink között, akiket úgy hívnak, hogy szocialisták, vannak, akik bizonyos dolgokban az önérték teljes hiányát mutatják, míg más dolgokat illetően betegesen önértékesek. Sok van közöttük, aki a blaumontágot el nem engedi, mert ilyenkor részeg, mint a csap. De ha valaki ezt szemére veti, azt halálosan meggyűlöli s ha ez a valaki a mestere lenne, akkor odadobja a szerszámot és otthagya a munkát. Kerner is ebből a fajból való. Mindig vérbőrebotat szemmel jár és a szegény családja jobban fél tőle, mint a poklok mélyeséges fenekétől. Házsártos, önző, durva, kegyetlen és bosszualló; nyomorult páráktól italt potyáz s amellett valóságos nebutásvirág.

Hát ezt a Kerner kőművest Hoffer János nagyesztergári korcsmáros — egy köztisztviselőben álló, talpig becsületes ember — szemrehányással illette a miatt, hogy a hatósági tilalmat kijátszotta s az orosz foglyok pálinkavételét közvetítette és aggodalmát fejezte ki a miatt, hogy ha ezek be találtak rugni, akkor bajt csinálnak a faluban; eszébe hozta Kernernek azt is, hogy egyszer beszeszelt állapotában már ő is fegyvert fogott valakire.

No iszen több se kellett Kernernek, az önértékesnek! Hogy neki mer valaki ezen a sárból tákolni nyomorult világot ilyen mondaní Neki? Kerner Ferencnek? És ekkor dühében a korcsmáros a „legnyorultabb” embernek nevezte. E miatt kapott egy jól megérdemeltnek látszó nyaklevest s mikor nem csak dühöngött, hanem hitelen bort is hiába kért, a korcsmáros kitessékelte

az utcára. Erre aztán az önértet a kanpulyka lila vörös mérgeig dühösödött fel Kernerben; hazament a féklómeterre levő lakására, megtöltötte vadászfegyverét két csőre golyóval, még három éles patron is zsebre tett; sőt zsebébe tette hat golyóra szóló forgópisztolyát is és visszament a korcsmához. Kinyitotta az ajtót és várakozott s amidőn meggyőződött arról, hogy Hoffer János korcsmáros az ivóban van, akkor beugrott a korcsmába és ezen szavak után: „Vujszerten” (wo ist er denn!) úgy lötte hasba a korcsmárost, hogy egyetlen jaj szó után holtan esett össze. Erre aztán futásra vette a dolgot, el akart inálni, de a jelen voltak utána iramodtak, elfogták és megkötözték, mint a fenevadat.

Február 21-én e fölött látott törvényt az esküdtbíró. Az esküdték igazmondása szerint erős felindulásban elkövetett szándékos emberölésben találatot büntösek Kerner és kapott — a maximum 10 év — 9 évi fegyházat, amit ő sokall, Hoffert pedig 4 árva gyermeke és felesége sirajja.

II. nap.

Az ital és az önzés.

A konvenció uradalmi cseléd csak úgy tud megélni, ha nem iszik és ha van neki egy szorgalmas, okos, takarékos felesége. Mert ha az asszony ilyen, akkor jut az embernek itt-ott meg itala is. De ha az asszony nem ilyen, akkor baj van. Baj és nyomorúság. Üres kamra, korgó has és a „nyakolaj” (magyarul palinka) nyomavesztett fehér hollóvá lesz. És ez rettenetes baj annak, aki megszokta.

Szöke István mezőlakasszonyfai uradalmi csirás 33 esztendeig élt együtt a feleségével, aki — úgy látszik — jóraválo asszony lehetett, amíg el nem vesztette a szemevilágát, mert Szöke István konvenció cseléd letére úgy megszokta az italt, hogy igen-igen gyakran volt italos és ilyenkor — mintha az olyan nagyon természetes lenne — irgalmatlanul megverte a feleségét. Ez a megverés az utóbbi időkben mind gyakoribbá váltott, mert a szegény asszony — aki 8 gyermeket hozott a világra és a sok nyomorúsága bele is puposodott — öt év előtt megvakult mind a két szemére. Azóta bizonyára nyűg volt szegény és utban álló köllonc. De a nyolc gyerekből maradt kettő és ezek egyike, a kis Rozi „hónapos” lett az uradalomban. Az ital tehát nem volt végkép veszélyeztetve. A megverés azonban rendszeren járt talán Rozinak is, mert egy szép napon, 1915. november közepe táján, elpakolt a szülei háztól és anyját is magával vitte Pápara. Szöke István ekkor egyedül maradt.

Nincs az lsten ege alatt olyan árva és gyámoltalan férfi, mint a magára maradt konvenció cseléd, mert az a kis jövedelem, ami egy jó feleséggel elég a családnak, az neki egymagának a kevesnél is kevesebb. Annyi pénzért kosztal, mosással, foitozással, itallal s mi egymással, még a saját edes testvérje sem tartja el. Szöke István tudta ezt és utána ment a szökevényeknek, azonban Pápara az asszonyt találta meg, mert Rozi egérutat véve — ő tudta miért — ellépett és szüleit megelőzve, lakásukból elvitte a magáénak gondolt ágybelleket.

November 17-én este, amikor Szöke István haza vezetett — persze most is italosan — a feleségét, elképedve látta a fosztogatást. Irizatosan elkecseregett és keservében azt a szegény, magával is jöhetőetlen öreg vakasszonyt az ajtó sarkához lökte s mikor az a földre esett, meg is tiporta. Ezek után szalmát dobott a földre és arra fektette a feleségét. Reggel beszölt egyik bérésasszonynak, hogy napközben adjanak feleségének vizet, ha kér, mert beteges s ő ismét elment Pápara. Rozi azonban nem került meg; a feleségét pedig harmadnapra virradólag megváltotta e földi örök káivariától a jótékony halál. El is temették szépen. Az uradalmi tiszt által készített egyszerű deszkakoporsót el se fogadta Szöke István, hanem mindent pénzzé téve, rendes temetést rendezett. (Igy talán nem lesz gyanus?) Temetés után pedig elköszönt az uradalomtól, bizonyára abban a tudatban, hogy felesége magával vitte a föld alá a titkot. A dolog azonban nem így történt. A szalmán nyűgő öregasszonyt megöltöztették a bérésnék és látták mellén a nagy véres foltokat. Kérdésükre elnyöszörögte szegény azt is, hogy: „megitrott a gazember.” Hetek múlva csendőr járt a pusztán, ki tudta és jelentést tett; az öregasszonyt exhumálták és megállapították, hogy úgy meg volt tiporva, hogy a kalcasszonija eltörtött, agyhártyagyulladás, tüdőgyulladás, tüdővérzése keletkezett s e miatt

halt meg. A kegyetlen Szöke István pedig bírálé került, akik erős felindulásban elkövetett halál okozó súlyos testisértés miatt — maximum 5 év — négy évi börtönre ítélték.

Itt emlíjük meg — ha eddig nem mondtuk volna már —, hogy az ítélet meghozatala az új esküdtzéki eljárás szerint úgy történt, hogy a 12 esküdt által maguk közül kijelölt 2 esküdt is részt vesz a hivatásos bírák között az ítélet meghozatalában.

Az első napon ilyen bírói funkciót gyakorolt esküdtök voltak: *Purgy* Pál földbírtokos nagysztergári és *Bedegi* Gábor földmives balatonfűredi lakosok; a második napon pedig *Marton* Ignác földbírtokos, nemespécelyi és *Lángi* Lajos földmives, balatonkenesei lakosok.

Veszprémvármegye árvaszékétől. A háboru okozta halálozások természetes folyamánya az, hogy vannak olyan hősi halál hal apák, kiknek halálesete még hivatalosan megállapítva ugyan nincs, de hozzátartozóik vagy az előjáróságok a halál bekövetkezésétől tudomást szereztek.

Nehogy az ilyen árvaságra jutott kiskorúak csak egy napig is nélkülözék a társadalom segélyét, felhívja Veszprémvármegye árvaszéke az előjáróságokat, hogy azonnal kutassák fel az ilyen árvaságra jutott kiskorúakat s jelentsék be őket arról való értesítéssel, vajjon megfelelő eltartásuk minő intézkedést igényelne. Mindazon esetben, amikor akár közvetlenül, akár közvetve tudomására jut, hogy valamelyik apa a hazáért hősi halál halt, ugy annak kiskorú gyermekeit azonnal vegye felügyele alá, azokat vegye külön nyilvántartásba, elhelyezésük iránt intézkedjék s tett intézkedéseit a vélt árvasági születési bizonyítványainak beküldése mellett jelentsé be.

A nyilvántartásra, a hadiárvak nyilvántartására szolgáló nyilvántartás mintája használandó fel, de ugy a hadiárvak, mint a vélt hadiárvakról külön nyilvántartás vezetendő.

Veszprém, 1916. évi február hó 17. — Veszprémvármegye árvaszéke. *Takách* Ádám s. k., várm. árvaszéki elnök.

Gazdasági intézőbizottság.

Mult számunkban ismertettük a vármegyénként országoszté megalakítandó mezőgazdasági munkabizottságot. Most egy újabb kormányrendeletet ismertettünk, amely arra van hivatva, hogy a tavaszi mezőgazdasági munkák elvégzését, illetve elvégzésétét biztosítsa.

A közlelemzés zavartalan ellátásától nagy nemzeti érdekeink függnek, különösen most, a létfentartásért vívott óriási küzdelemben. Értethető tehát, hogy kormányunk minden lehető megragad s tanácsol, hogy a közlelemzést biztosító mezőgazdasági munkák ellátásában hiányosság ne legyen. E végett látott napvilágot ez az új rendelet s bár sok kötelező kényszer tartalmaz, erősen hiszünk, hogy a rendelet üdvös rendelkezései nem a kényszer ereje, hanem a jobb belátás s a hazafiúi kötelesség szent szavának buzdítása folytán valószínűleg meg. A rendelet vázlatos szövege ez:

Az összes elsőfoku hatóságoknak minden községben és városban, illetve minden körjegyzőségben sürgősen mezőgazdasági intézőbizottságot kell alakítani. A bizottságnak három tagja legyen és pedig egy hatósági személy és két a helyi viszonyokkal ismerős gyakorlati mezőgazda. A kinevezést mindenki köteles elfogadni és a megbízást teljesíteni.

A kinevezés az elsőfoku hatóság joga. Ez a bizottság köteles gondoskodni arról, hogy az összes rendelkezésre álló kézi- és fogatoserő a szántásvetési munkák teljesítésére fordítottassék. E végből a bizottság állandóan ellenőrzi a gazdasági munkások felhasználását és ha szükségesnek tartja, hatósági beavatkozást vesz igénybe. Működésében az elsőfoku hatóság irányítása szerint jár el. Eljárásának alapelei a következők:

Mindenki, akinek igareje nem saját területének szántás-vetésével foglalkozik, vagy aki saját területének megművelését nem a kellő szorgalommal és eréllyel folytatja, köteles a halaszhatatlan takarmányozási — és más gazdasági, fuvarozási munkák teljesítésére nélkülözhetetlen igakon kívül többi igarejét mások földjének szántás-vetésére rendelkezésre bocsátani. Ugyanezt köteles tenni az, akinek földje talaj és időjárás viszonyok folytán egyelőre nem művelhető. Sorrend szerint el-

sőbbiségben részesítendő a hadrakelteknek kellő munkaerő nélkül visszamaradt gazdaságai. Azután sorrendben: a kiskorúaké, nőké, munkaképteleneké és kisbirtokosoké, ha segítségre szorulnak. — Az idegen földön végzett munkákért térítés jár.

Ha a mezőgazdasági intézőbizottság nem volna képes biztosítani azt, hogy a munka természetben való visszaszolgáltatásért végeztessek, térítésként a személyes szolgálat és egyéb szolgáltatás teljesítésért napszám szerint vagy szakmány szerint térítés címén hatvan százalékkal több díj illel meg a személyes szolgálatot, vagy egyéb szolgáltatásteljesítőt, mint amennyi abban a községben (városban) ugyanolyan munkának napszám szerint vagy szakmány szerint fizetett díjazása a háborút közvetlenül megelőző időben átlagban volt.

A közigazgatási hatóság a térítést lehetőleg szakmány szerint állapítja meg és napszámot csak ott állapít meg, ahol az ilyen díjazás eddig is szokásban volt. Ha az ilyen arányú térítés a helyi viszonyoknak meg nem felel, a hatóság előterjesztésére a földmívelésügyi miniszter magasabb térítést is megállapíthat. Ha azok, akiknek javára a szolgáltatás elrendeltetett, készpénzzel nem rendelkeznek, a térítést a község előlegezi. Az előleg visszafizetése a kész termés betakarítása után történik, megfelelő biztosíték mellett.

Aki a rendelkezést megszegi, két hónapi elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntethető.

Veszprémi pénzüintézetek.

II.

— Veszprémmegyei Takarékpénztár. —

A Veszprémmegyei Takarékpénztár igazgatójának jelentése a megszokott gondos és pontos kiállításban jelent meg. A háborus esztendő két meglepetéséről emlékezik meg a jelentés és pedig a gazdasági élet folytonosságáról és a pénzbőségéről. A gazdasági élet folytonossága, hézagtalansága örvendetes jelenség. Megcáfolta azt a hiedelmet, amelyet ellenfeleink is s talán magunk is táplálunk, hogy a háboru kihatása gazdasági életünkre, jobban mondva több esztendő háborura elő nem készített gazdasági berendezésünkre végzetes hatása lehet. Hála a Gondviselésnek, az aggodalom nem igazolódtott, viszont a gazdasági helyzet állás egy összetartó nemzet komoly akaratára, lelkes kitartására, önönök erejében való bizakodásra, szóval a veszély napjaiban is helytálló államszervezettségére, erős állami strukturájára szolgál fényes bizonyítékul.

A pénzbőség meglevőségét ez a jelentés is a gazdátársadalom jólétében találja meg, mert hisz a gazda ma nem pénzre szorul, hanem sokszorosán gyarapodott tőkekészletével tartozásait egyenlíti ki. A jelentés ezt a pénzbőséget jótékony hatásban iparkodik föltüntetni, azt vallván, hogy ez bizonyos szilárdságot teremtett, aminek következménye, hogy az adósok a moratórium dacára kielégítő pontossággal tetek eleget kötelezettségüknek, a követelések után a kamatok elég pontosan befolytak s az intézet oly jövedelemre tett szert, hogy ennek folytán a tavalyi osztaléknál részvényenkint három koronával magasabb osztalékok fizet. Ezzel a kedvezőséggel nem minden pénzüintézet dicsekedhetik, mert hisz általában az a panasz, hogy a kamatozó tőkék csökkentek, a moratórium miatt a hátralekös kamatok — ennél az intézetnél is van 82.452 korona — szaporodtak s az előző évek nyereségét leginkább oly pénzüintézetek érték vagy kerültek el, amelyek másnemű üzletággal is foglalkoztak. Mindenesetre ez intézet vezetőségének buzgalma, körültekintő s az üzleti érdekeket helyesen mérlegelő munkásságát dicséri a feltüntetett s gyarapodott nyereség, melyből a részvényeseknek a tavalyinál magasabb osztalék jut.

Az egyes üzletágak állománya 1915. december 31-én a következő:

Betét: 4.228.399 kor. 12 fillér. Emelkedés 595.066 kor. 27 fill. — Váltótárca: 2.157.699 kor. 26 fill. Apadás: 493.498 kor. 57 fill. — Jelzálogkölcson: 1.761.508 kor. 26 fill. Apadás: 147.950 kor. 22 fill. — Folyószámla: 412.660 kor. 04 fill. Emelkedés 193.467 kor. 37 fill. — Értékpapír 591.007 kor. 70 fill. Emelkedés 138.503 kor. 33 fill. — Pénztári forgalom 19.234.422 kor. 48 fill. — Vagyon-méreg 6.002.361 kor. 48 fill. Nyereség: 104.276 kor. 76 fillér.

Az összes tartalékalap 485.624 kor. 49 fillér. A tavalyi nyereségből ez szaporodik 9000 koro-

naival. Osztalékra jut részvényenkint 25, 3000 részvény után 75 ezer, jótékony célra 1800 korona s az 1916. évre átvésznek 18.476 kor. 76 fillért. — Az intézet 250 ezer korona névértékű hadikölcsönt jegyezt.

A jelentés nagy elismeréssel emlékezik meg az intézet tisztviselőinek buzgó tevékenységéről, melylyel három hadbavonult társuk teendőit is a legkifogástalanabb pontossággal végezték.

Az intézet közgyűlése 1916. márc. 5-én lesz dr. Rédey Gyula c. püspök, káptalani nagyprepost elnökségével. A közgyűlés tárgysorozatába föl van véve az alapszabályok több §-ának módosítása, továbbá az elnöknek, kilenc igazgatósági s kilenc választmányi tagnak választása. Az alapszabály-módosításnak az üzleti ügyeket érdeklőleg legfontosabb rendelkezése az lesz, hogy az igazgatóság a saját kebeléből nemcsak elnököt, hanem ügyvezető-igazgatót is választ, akinek hatáskörét az ügyrend szabályozza.

H I R E K.

— **Nagylelkű adomány.** Nagy örömhírt közölhetünk az egyházmegye lelkész-kedő papságával. *Reiner Gyula* apátkanonok évtizedeken át a lelkész-kedő papságnak érdemes munkatársa jótékony adománnyal fejezte ki nagyrabecsülését az Ur szőlőjében elfáradt munkások iránt. *Tizezer* koronát adományozott a szent Domonkosról nevezett nyugdíjintézet részére oly célzattal, hogy annak, mint külön tőkének kamatait a mindenkori Főpásztor egy nyugdíjas gyógyfürdőre szoruló áldozópapnak adományozza.

Ugyancsak nevezett apátkanonok ur *ötezer* koronás alapítványt tett azzal a szándékkal, hogy annak kamataival évenként egy végzett kispapot jutalmazzanak. *Bibornok* Megyéspüspök Ur Öminenciája külön levélben mondott köszönetet a szép adománnyért. E nemeslelkű bőkezűség méltó a hála imádságos fohászára, mely békés, boldog életet esdekel az adományozónak.

— **Katonai kitüntetések.** A király Ófelsége legfelsőbb elhatározásával a 31-ik honv. gyalogezredben:

a *hadidíszítményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet* adományozta *Saimen Henrik* főhadnagy; elrendelte, hogy:

a *legfelsőbb dicsérs elismerés tudtul* adassék *Baumgartner Siegfried* és *Abonyi Győző* nép. hadnagyoknak; *Nikolajevics István* tart. hadnagynak, továbbá dr. *Haas Gyula* tart. segédorvosnak.

A *hadvezetőség 2. osztályú ezüst világségi érmet* adományozott: *Nádas Sándor* zászlósnak, *Pethő Andor* hadapródnak, *Galambos József* l. o. számv. altisztnak, *Bianár Károly* tizedesnek; *Galgán János*, *Valaska Pál*, *Benkő János* és *Viola László* őrzetőknek.

A *bronz világségi érmet* kapták: *Kenter János* honvéd, *Widder József* és *Latzkó József* őrmesterek, továbbá *Erdős Gyula* utász.

— **Jézus Szive ájtatosság.** Farsang három utolsó napján: *március 5., 6. és 7-én* (vasárnap, hétfőn és kedden) *este 6 órakor*, a székesegyházban az Oltáriszentség kitétele mellett ünnepélyes engesztelő ájtatosság tartatik, melyet vasárnap este *Sárközy Lajos* dr. szeminárium elnöke igazgatóként szent beszéddel fog megnyitani. A jelenlegi "szomorú időkben legüdvösebb, ha az Ur Jézus legszentebb Szívénél keresünk vigasztalást, erőt és békét. „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik fáradotok és terhelve vagytok és én megnyugtatlak titeket.” (Mt. 11, 28.) mondom az isteni Mester, menjünk el tehát mindnyájan Jézushoz, az Ó szent Szívéhez, hisz mindnyájan érezzük az isteni vigasztalás szükségességét s Ó valóban megnyithet minket. *Plébánia.*

— **A várm. gazdasági intézőbizottság** legközelebbi ülését március 7-én délelőtt tartja.

— Az irgalmas nővérek főnöknőjének

kitüntetése. Méreteiben kicsiny, külsősegekben szerény és egyszerű, — mint a kedves nővérek lényé és minden tényé — de belső tartamát nézve annál impozánsabb, meghatóbb és lélekemelőbb volt az az ünnepély, melyt pénteken tartottak abból az alkalomból, — hogy dr. *Zuber György* kórházparancsnok átnyújtotta *László Emilia* főnöknőnek a király által adományozott hadiékítményes vöröskeresztes kitüntetést. Az ünnepségen megjelent dr. *Zuber György* kórházparancsnokkal az élén, a veszprémi katonakórházak teljes tiszt- és orvosi kara, az ápolónők teljes számban, a kórházi ápolók egy csapata, továbbá az irgalmas nővéreknél ápoló összes, valamint a többi kórházban ápoló betegek egy része. Azonkívül nagy előkelő közönség. A megjelentek elhelyezkedése után dr. *Zuber György* fogadta a belépő főnöknőt, kit könnyekig megható lelkes beszéddel üdvözölt. A rend régi tradícióját de meg szíve sugallatát követte, — ugymond — mikor a fájdalom csillapítása, a jótékonyág gyakorlása céljából a sebesült és beteg katonák részére felállított kórház élére állott. Erejét felülmúló buzgalommal vezette a kórházat, éjjel-nappal faradozott a betegek érdekében, paradicsomi kényelmet és helyet biztosított betegének — és az egészségesen vagy csak javultan távoztak tömegének áldása kíséri az ünnepeltet és minden lépését. Ez a legszebb jutalom tettéért. De a haza sem hagyta figyelmen kívül e nemes munkát. — Legfelsőbb helyen is elismerték munkáját akkor, mikor az elismerés külső, látható jelét, a kitüntetést adományozta a király. Nekem jut az a szerencse osztályrészemül, — fejezte be beszédét — hogy a szép kitüntetést átnyújthassam. Teszem ezt azon kivánságom kapcsán, adjon az Isten erőt és egészséget tisztelendő főnöknőnek, hogy meg soká fejthessen ki tevékenységet Isten, a haza és az emberiség javára. Szavai után felützte a szép kitüntetést, amit a kitüntetett könnyekig meghatottan köszönt meg. Ezt követte az irgalmas nővérek intézetének tulajdonképeni házi ünnepélye. Tíz pontból álló nagyon szép műsort állítottak össze. Minden egyes pont a vallásosság, az isteni szeretet, a magyar haza, a király és az emberiség iránti szeretet kifejezője. Szavaltatok, szindarabok és zongoradarabok mesteri előadása tett bizonyosságot arról, hogy akik azokat betanították, alapos munkát végeztek. — Az ünnepély végén *Illényi* tizedes a katonák nevében üdvözölte az ünnepeltet.

— **Március 15.** A Szinpártoló Egyesület elhatározta, hogy március 15-ét ebben az évben is művészi est keretében fogja megünnepelni. A színházban, a veszprémi hadiárnyak javára rendezendő ünnepély művészi programját az elnökség állapítja meg.

— **Villanytelep.** A villanytelep 400 lóerős új gépegyesége már két hét óta működik. A próba jövő szerdán befejeződik s csütörtökön megkezdődik az átvétel. Erre a napra a kereskedelmi minisztériumtól kért szakértők is megérkeznek.

— **Megbízás.** A Szinpártoló Egyesület, mint nagy adófitest a Veszprém városi képviselőtestületbe megbízottul *Molter János* műszaki tanácsost, a vármegyei államépítészeti hivatal vezetőjét — küldte ki.

— **Köszönetnyilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Zichy Béla* gróf nagyvázsonyi földbírtokosnak köszönetét nyilvánította, — ama nemes emberbarát cselekedetért, hogy a nagyvázsonyi szegénysorsú iskolásgyermek felsegélyezésére a karácsonyi ünnepek alkalmából ezer koronát adományozott.

— **Meggyűlés.** Veszprémvármegye törvénhatósági bizottsága 1916. évi március hó 13-án s a következő napokon rendes közgyűlést tart. A negyvennégy pontból álló tárgysorozatból közülük a következőket: 1. Alispáni jelentés. 2. A Számonkérőszék jelentése. 3. A háború folytán beállott nagyobb mérvű katonabeszállások pótdíjainak fedezésére az 1916. évre pótlólag 26.000 korona pótdíj megszavazása. 4. A vármegye központi választmányában megüresedett három tagsági helynek választás utján való betöltése. 5. Háromszék vármegyei közönsége az ország területéről elszökött és így a hon védelmének súlyos napjaiban a haza iránti kötelességüket nem teljesítő magyar honos egyének megbélyegzése és vagyonának elkobzása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett feliratát hasonszellemű felirattal való pótlás végett megküldi. 7. Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága a szőlősgazdák részére szükséges rögzíté megsejtsége és szétosztása tárgyában a földmivélségi kormányhoz intézett fel-

iratát hasonszellemű felirattal való pótlás végett megküldi. 9. Alispáni előterjesztés a kir. tanfelügyelőség részére a vármegyei székház második emeletén beérkező helyiségek tárgyában. 11. Alispáni előterjesztés a Kárpátokban elpusztult falvak újraépítésére elrendelt vármegyei gyűjtés eddigi eredményéről. 13. A vármegye alispánja az országgyűlési képviselőválasztások alkalmával felhasználható fuvardíjakról alkotandó vármegyei szabályrendelet tervezetét bemutatja. 14. Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága a háborúból rokkant, vagy megcsökent keresőképességgel hazajött katonáknak és családjuknak az állami segély pótlásul természetben megújítandó helyi segélyben részesítése tárgyában hozott határozatát hasonló eljárás követése céljából megküldi. — 15. Szatmárnémeti szab. kir. város közönsége a háboruban rokkantá vált katonák segélyének fel-emelése tárgyában a m. kir. kormányhoz intézett feliratát hasonszellemű felirattal leendő támogatás végett megküldi. 16. Istvánffy Miklós m. kir. honvéd alezredes átirata a 307. honvéd gyalogezrednek a besszarabai fronton tanusított vitéz és önfeláldozó magatartása alkalmával. 29. Veszprém város képviselőtestületének a rendőrlégenység, tűzoltók és hivatalosok családai pótléka tárgyában hozott határozata. 36. A vármegyei tiszti nyugdíj-szabályrendelet módosítása. 44. Községi költségvetések és számadások.

— **Hus.** Veszprém-ben a marhahús ára márc. 1-től kezdve 40 fillérrel emelkedik. Oka ennek a bécsi s budapesti piacok megráglása. A város, számítva a husár emelkedésére, már hónapok óta ökröket hizlalt. Jövő szombaton a polgármester próbavágást végeztet s annak eredményéhez képest szabja meg az árt s mértéi a városi husár. Ugy halljuk, hogy a városi hatóság az eddiginél több husártalan napra kívánja szorítani a fogyasztókat. Éppen ezért már redukálja a városi sertésvágást is. Ezentul a város csak szombaton, vasárnap és csütörtökön méret sertéshust.

— **A vármegyei munkabizottság.** A miniszterelnöki rendelet értelmében a múlt héten megalakították Veszprémvármegye részére a megyei munkabizottságot. Elnöke: dr. *Véghely Kálmán* alispán, tagjai: dr. *Óvári Ferenc*, *Holitszer Károly*, *Magyar Károly*, *Jakó Géza*, *Töpler Károly*, *Valla Géza*, *Bibó Dezső*, *Nagy Ádám Mihály*, *Reé Jenő*, *Schreiner János*, *Purgly László*, *Kovács János*, *Mohácsy Lajos*, *Szűcs Dezső*, dr. *Antal Géza*, dr. *Kluge Endre* és *Kajdacsy Endre*. A földmivélségi miniszter részletes utasítása még nem érkezett meg, miért is a bizottság első ülésének napját nem állapíthatta meg. — Előkészülettel azonban a vármegye alispánja megtette a szükséges lépéseket, amennyiben felhívta a polgármestereket és főszolgabírákat, hogy záros határidő mellett jelentsek be kinél mennyi hadifogoly van jelenleg alkalmazásban.

— **A városi számvevőség.** A városi számvevői hivatal már elfoglalta átalakított új helyiségét. Most már egy frontra került a városi pénztárral s ádóhivatallal. Ez a hivataloknak is, a közönségnek is kényelmére s javára válik.

— **A Szinpártoló Egyesület gyűlése.** A veszprémi Szinpártoló Egyesület f. hó 24-én dr. *Óvári Ferenc* elnöklésével gyűlést tartott. Különös érdeklődéssel vettek részt e gyűlésen az egyesület helyi tagjai: *Hirschfeld Béláné*, *Lówy Béláné*, *Pollitzer Miksáné*, *Popper Samuné*, dr. *Sándorfi Miksáné*, *Schiller Samuné* és dr. *Véghely Kálmáné*. Dr. *Óvári* gerenc ismertette a gyűlés tárgyait. Dr. *Patek Béla* győri színigazgató négy heti tavaszi színjátásra kérte a veszprémi színházat. Az elnökség ezt a kérést hajlandó volt teljesíteni a megjelölt szerződési pontok elfogadása után. Dr. *Patek Béla* a szerződést visszaküldte, *középkorinak* mondta, mert az elnökség a szini bizottság ellenőrzését a műsor fölött fönttartotta s nemcsak megtiltotta a jó üzlet s erkölcsi érzést bántó darabok előadását, hanem a tilalom megszegésére 300 korona büntetést is szabott. Kívánt az elnökség 1000 korona óvadékat is, hogy nemfizetés esetén a bírságot abból levonhassák. Dr. *Patek* ezután 34 napi játszásra kért engedélyt. Az elnökség ezt nem adta meg és pedig annál inkább sem, mert az előadandó darabokból az igazgató csak egyet nevezett meg. A gyűlés az elnökség intézkedését helyesítőleg tudomásul vette. Ezután a Szinpártoló Egyesület moziójának bérlete került tárgyalás alá. A mostani bérlet 1917. márc. havában lejár. Ettől kezdve 1924-ig a bérlet *Harangi György*öt illeti. *Harangi* azonban a bérletet átruházta *Szalai Móra* s nejeire s így a szinpártoló

egyesületnek alkalmat adott új szerződés kötésére. Az új szerződés a régivel előnyösebb. Bérlok havi 400 koronát fizetnek a mostani helyiségért. Ha azonban bizonyos átalakítással a helyiséget tágasabbá tehetik, akkor havi 600 koronát fizetnek. Az átalakítás lehetőségét szakbizottság állapítja meg, a bérlok saját költségükre végzetik a bérlet leletével az egyesület kívánására az eredeti állapotot helyre kell állítani. Szini évadban mozi-előadást nem tarthatnak, egy előadás jövedelmét pedig az egyesület javára kell átengedniök. Ezt 100 koronával megválthatják. Nagyon helyes volna, ha a Szinpartól Egyesület figyelmé, ellenőrzése, a mozielőadásokra is kiterjedne, illetve, ha itt is bírságot szabna ki az erkölcsöt sértő moziarabok előadásáért. Az sem ártana, ha olyanféle mozi szabályrendeletet alkotnának Veszprémben is, mint például Kaposvárott. S amikor ugyanott a mozi tulajdonos a rendőri követelményeket nem teljesítette, néhány napra az előadási jogot is megvonta tőle. A mozi jó vállalat, de járjon ez nagy rendeléssel a józlesség közönség teljes kielégítésévé.

— **Két kis gyermek halála.** Tegnapra virradó éjjel megdőbbséte szerencsétlenség történt a Buhim-utcában. Ifj. Rákcsy Lajos vármegyey hivatalnok két kis gyermeke, Edit és Ödön megfulladt. Édes apjuk látogatásban volt s anyjuk esti tíz óra körül utána ment. Mikor éjjel hazatértek, nagy füstotlana éltük a szobából. Két kisebb gyermeküket már megfulva találtak. A kályhából, melyben brikett égett, szikra pattant a padlóra s azt meggyújtotta. Hogy a halált az így keletkezett füst, avagy a kályhából eredő szén-gáz okozta-e, vizsgálat fogja kideríteni. A kicsikék szomorú végzete városzerte nagy részvétet kellett.

— **Nem jelentkeznek.** Annak idején jeleztük, hogy a választói jogosultsághoz meg kívántató kelleknek, az irni és olvasni tudásnak igazolására a kiküldött bizottságok mikor állnak a közönség rendelkezésére. Nem tudjuk mi lehet az oka: vajjon a háboruból fakadó más irányú elfoglaltság, vagy a nemtörődömség, de a tény az, hogy a városi bizottságnál senki sem jelentkezett. — A veszprémi járásban szombaton végződik a bizottság küldetésének ideje. Péntekig azonban senki sem adott munkát a bizottságnak.

— **Hősi halált halt tanítók.** Hatósági megállapítást nyert, hogy Horváth Dóri Ernő lajossal, Polczér József farkasgyepűi, Horváth Sándor noszlopi és Gógös Géza deveszéri r. kath. tanítók a harctéren hősi halált haltak.

— **Kérelem az iskolaszékekhez.** A kir. tanfelügyelőség ezen az uton is kéri az összes iskolai hatóságokat, hogy a hatodosztályu fiu tanulók számát a legelőbbre jelentessék be, hogy a záró vizsgálatokat még április hónapban meg tarthassák.

— **Mennyi fogoly kell járásunkban.** A vármegyey gazdasági intézőbizottság felkérésére dr. Véghely Kálmán alispán összeírta, hogy a gazdákknak az egyes járásokban mennyi hadifogoly munkásra lesz szükség. A veszprémi járásban ez az összeírás már megtörtént. A beérkezett jelentések alapján járásunk gazdálkodói 723 hadifogolyra tartanak számot.

— **Iskolák mentesítése.** A katonai célokra lefoglalt iskolák mentesítése végett a vallás- és közoktatásügyi miniszter jelentést kér a kir. tanfelügyelőségtől. — Így reményünk lehet, hogy a vármegyey területén az említett célra igénybevetett iskolák legalább részben eredeti rendeltetésüknek mihamarább visszaadhatók.

— **Szállítják a tengerit.** A földmívelésügyi miniszter értesítette a Haditermény részvénytársaságot, hogy utasítsa bizományosait, hogy körzetek szerint jelentkezzenek dr. Véghely Kálmán alispánnál a tengeri szállítási időpontjának megállapítása végett. Így valószínűleg már a közel jövőben kezdetét veszi vármegyénkben a lefoglalt tengeri elszállítása.

— **Népfelkelő tanítók bevonulása.** Azok a népfelkelő tanítók, akiknek mint nélkülözhetetlenek felmentését javaslatba hozták, de felmentésük még elintézte nem lett, polgári foglalkozásukban mindaddig megmaradnak, míg a felmentési javaslat esetleg el nem utasított. Tehát nekik se febr. 28. se márc. 3-án bevonulni nem kell. Azonban az iskolai hatóságok kötelesek erről nyomban értesíteni azt a katonai parancsnokságot, ahova az illetőnek be kellett volna vonulnia.

— **Bezárt iskolák.** A herendi és kerétekkii állami iskolákat járványos betegségek miatt bezárták.

— **Ápolónók felvétele.** A veszprémi cs. és kir. tartalékházban (polgári és kereskedelmi iskola) hivatásos ápolónók napi 2 korona fizetéssel, élelmezéssel esetleg lakással felvételtnek. Előnyben részesülnek azok, akik a kórháznál mint önkéntes ápolónók már működtek vagy más kórházban hasonló minőségben teljesítettek szolgálatot.

— **Miniszteri biztos a Balatonvidéken.** A Balaton zalai, somogyi és veszprémi partvidékén még mindig sok ezer holdnyi terület van víz alatt. Főként Lelle és Szemes környéke szenvedett sokat, ahol elpusztult a villák egy része is. — A Balatonvidék lakói a földmívelésügyi minisztériumhoz fordultak és miniszteri biztost kértek, ki nem csak megállapítaná a kárt, hanem egyuttal gondoskodna a partvidék védelméről is. — Hír szerint a miniszteri biztos kiküldése néhány nap múlva meg fog történni. Jó volna a miniszteri biztos figyelmét a zalai, szóval a Balaton északi vidékére is felhívni, vagy lépéseket tenni, hogy körutjában erre felé is ellátogtana.

— **Halálós végű esés.** Simon Sándorné királyszentistváni lakos régi gyógyíthatatlan betegségben szenvedett. Betegsége következtében febr. 18-án este önkivületi állapotban elborított hazulról. — Másnap reggel keresése közben a közsg szélén lévő kútból már csak holttestét tudták kimelelni.

— **A maximális árak.** Csütörtöktől kezdődőleg a győri tyukpiacon is megszűnt a maximális ár. „E rendelet üdvös hatása, — mint a „Danuntuli Hírlap” írja, egyelőre abban jelentkezett, hogy rend és békeség volt a piacon, ha a maximális árak továbbra is érvényben maradnak, könnyen elesett volna közönségünk a vidéki baromfi-szállítástól.” — A győriek abban biznak, hogy most már nem fognak baromfi-ban szűkölködni.

— **Utmutatás a hadifoglyok kezelésére.** A vármegyeyre megérkezett a hadifoglyok kezelésére vonatkozó utasítás. A közigazgatási hatóságok még nem küldik szét. — mert nem jött elegendő példányszám. Amint a belügyminisztérium leküldötte a kívánt példányokat, az alispán minden több fogollyal rendelkező gazdának rendelkezésére bocsát egy-egy példányt. Csak egy-két foglyot tartók pedig — a közsgéi előjáráságnál bármikor megtekinthetik.

— **A hadiárak száma.** Mint a Budapesti Tudósító értesül, a hadiárak létszáma december 31-én 36.379 volt. Arról, hogy hol vannak elhelyezve a hadiárak, a következő adatok nyújtanak felvilágosítást: — édesanyjánál 94.10%, kirendelt gyámjánál 2.55%, egyéb hozzátartozójánál 2.44%, jótékony családnál 0.10%, örökbecfogadónál 0.03%, állami gyermekmenhelyben 0.57%, jótékony egyesületeknél 0.10%, saját vagyonuk terhen vagy harctéren levőknél 0.02%. Ami a hadiárak elhelyezésének hullámszát illeti, legerdekesebb az az adat, hogy az édesanyjánál való elhelyezés számaránya folytonos emelkedésben van. A 36.379 főnyi létszámban nincsenek befoglalva azok a hadiárak, akikről még nem lehetett hivatalosan megállapítani, de nagy a valószínűség, hogy atyáik hősi halált haltak. Ezeknek a hadiáraknak összeírása is folyamatban van.

— **A pápaiak tengerije.** Pápa város polgármestere személyesen járt a földmívelésügyi minisztériumban, hogy a város részére hatvanöt waggon tengerit eszközöljön ki. A polgármester azt az ígértet kapta, hogy a katonai szükségletek kielégítése után Pápa is kap tengerit. Ugyancsak a pápai városi hatóság két waggon rizs-szükségletet jelentett be a vármegyey alispánjához, közbenjárását kérvén annak kiutalásához.

— **Az exhumálás díja.** A hivatalos lap keddi száma a belügyminiszternek egy rendeletét közölte, mely kimondja, hogy a hadműveletek területén eltemetett katonai egyének holttestének kiásásáért és szállításáért járó költségek (készkiadás és munkadíj) aránytalanul magas összegekben megszabni, vagy követelni nem szabad. Aki ez ellen a rendelkezés ellen vét, kihágást követ el, melynek büntetése tizenöt napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

— **Pápa város népesedési statisztikája.** Pápan 1915-ben született 352 gyermek. A megholtak száma 443. A lakosság tehát fogyott 91 lélekkel. Ezt azonban alig lehet rendes arányszám gyanánt venni, mert hisz nem találjuk kitévetve, hogy vajjon a halálozás számában nincs-e több háborús haláleset is a kórházakból. Ahol katonakórházak vannak, a halálozás legtöbb helyen meg-

haladja a születés számát, ebből azonban még nem lehet a lakosság fogyására következtetni. — Ugy halljuk legközelebb a veszprémi statisztika is megjelenik a tavalyi születésekről és halálozásokról.

— **Rizskása.** A Kecskeméti Naplóban olvastuk, hogy a földmívelésügyi miniszter Kecskemétnél 50 métermázsza rizskását utalt ki. Sőt már oda is küldték s kiosztják a fogyasztók között. Ha a földmívelésügyi miniszter a mi városunkat is részesíthetné ilyen szerencsében, bizony nagy jót tenne velünk. Próbá, szerencse!

— **Lehullanak a katonai csillagok!** Katonai körökben híre ment, hogy veszély fenyegeti a mi derék katonáink büszkeségét: az arany csillagot. A háboru utáni időpontra több mindenféle reformot terveznek a katonák ruházódása terén. Ezek között leginkább azon reform tarthat általános érdeklődésre számot, hogy el fognak tűnni az eddigi csillagok, ugy a legénységé, mint a tisztikárnál és azokat, miként a legtöbb hadsereg-nél a német distinkció fogja felváltani, mely egyszerűbb és könnyebben felismerhető, mint a köpeny alá rekesen letakart csillag.

— **Uj címer a pénzekben.** Mindazoknak a magyar veretű koronaértékű pénzermeknek veretésénél, amilyenek a magyar szent korona országainak egyesített címere a címertartó angyalokkal látható, ezental a magyar szent koronának az 1915. évi október 10-én kelt legfelső kéziratral megállaj-uj címere fog alkalmazni. — Szintugy mindazon osztrák verefű ermeknél, amilyenek a császári sas látható, jövőre az osztrák tartományok uj kis címere fog alkalmazást nyerni.

A tanító a gyermek- védelem szolgálatában.

Irta: Pflancier Jolán.

V.

Mint hogy ezen a téren a bíróságok és rendőri hatóságok magukban kellő eredményeket azért nem képesek elérni, mert számukra csak akkor nyílik alkalom a fiatalokkal való foglalkozásra, mikor már valamely büntetendő cselekmény elkövetése a nagyobb fokú erkölcsi veszélyt bizonyítja; és mivel a Büntető-novella 15. 16. §-aiban az iskolai fenytéknek, mint a gyermek és a fiatal-korú erkölcsi megmentése érdekében fontos intézkedésnek megállapításával maga a törvény ráutal arra, — hogy az érintett célt előmozdítani az iskolai hatóságoknak is kötelessége, tehát a tanító-nak és iskolai hatóságoknak törvénytábla és nemes hivatásukból eredő feladata a közreműködés és a hathatos támogatás.

A tanítónak van legtöbb alkalom növendékei erkölcsi állapotának és fejlődésének megfigyelésére azoknak magaviseletét, életviszonyait nemcsak az iskolában, hanem lehetőség szerint az iskolán kívül is figyelemmel kísérni, így ő még idejekorán észreveheti a veszélyt, amely növendékének erkölcsi fejlődését fenyegeti.

Az említett körrendelet a tanító preventív munkáját a következő jelenségekben kéri: „A becsület, de teljesen szegény, beteg, nyomorgó szülők gyermekeinél, a távollevők otthonhagyottainál, a tiltott cselekményekre hajló vagy erre felhasználott iskolakerülő, vagy alkoholistá növendék-nél, a prostituált kis leánynál, a testi sértés nyomait magán hordó, testileg degenerált vagy abnormalis gyermeknél. — Továbbá midőn a szülő léhasága, romlottsága, vagy lelketlen kihasználása, a szülők anyagi segélyezése, a gyermekek szükséges ruházódása igényli a tanító, illetve a patronázs közbelépését. Övni kell a fiatalokat a pornográfiafóttal s ezzel versenyre kelt moziktól, a fegyverrel való játszásból, a megbizhatatlanok, terheltek, erkölcsetlenek társaságától.”

A különböző alakban jelentkező veszély okai számtalan tényezőre vezethetők ugyan vissza, de legtöbbnyire a környezet az, amelyből a gyermek vagy fiatalok erkölcsi fejlődésére legkárosabb befolyások eredhetnek. Mi tanítók mint pártfogók — erkölcsnevelési szempontból — bármely esetet több oldalról világítunk meg, mint a kívüli álló, ki a gyermek lelki életének hiányosabb ismeretével rendelkezik.

A bíróság minden esetben környezeti tanulmányt kér a kirendelt vagy felkért pártfogótól a fiatalok bűnsetének tárgyalása előtt, mely sok esetben védőjévé avatja a tanítót, mint pártfogót, — máskor szigorú vádlóvá, amint nevelő lelki-

ismerete és a szerzett tapasztalatok az igazságnak megfelelően megszólaltatják.

Ilyen esetben a tanítóra van bízva a pártfogói tiszt és igen nemes cselekedetet végeznek, ha e tisztet viselik; a próbára bocsátás idején felügyeletük alatt lévő gyermeket náluknál tapintatosabban nem neveheti talán senki.

A háboru krónikája.

Február 20. A tiroli harc vonalon az olaszok tüzérége Fontanedo községet a Judikáriákban és a Col di Lana-szakaszán tartotta tűz alatt. A Sugana-területen az olaszoknak egy a Collora intézett támadását visszaverték. A karintiai határvidéken Uggowytz község, — a tenger mellékén a Mrzli Vrh és a Monte San Michele élenbebb tűz alatt állott. Egy olasz repülőgép tegnap, Laibach ellen intézett vállalkozása siralmas lefolyású volt. A repülőgépek legnagyobb része már harc vonalunknál visszatérésre kényszerült. A visszatérés alkalmával repülőink az olasz gépeket megtámadták és egy Daproni nagy harctéri repülőgépet leszállásra kényszerítettek. — Yperntől délkeletre a német csapatok az erős tüzeléssel előkészített angol támadást tegnap is megfúrták. Az Arras-tól északra és északraletre eső szakaszon aknavető- és kézigánátharc volt. Az Aisne és a Maas közt lévő arcvonal helyenként erős ellenséges tüzérégi és aknavető. Largentől északnyugatra (közel a francia határhoz, Altkirchtől délnyugatra) német osztagok az ellenséges állásba benyomultak.

Február 21. Bazar-Sjak előtt elfoglaltuk az olaszok egy előretolt állását. Odább délre csapatunk egészen közel jutottak az ellenség Durazzótól délkeletre lévő arcvonalához. A mi oldalunkon küzdő albán csapatok megszállták Beratot, Liusnat és Pekinjét. — Az Isonzó-harc vonalon a tüzérégi harc tovább tart. — A németek a nyugati harctéren az angolokkal és a franciákkal szemben sikeres támadásokat hajtanak végre. Egy angol két fedelűt a németek lelőttek.

Február 22. Albán osztagok osztaik és magyar tisztük vezetése alatt Kavajától nyugatra elérték az Adria partját. — Február 20-án délelőtt német tengerészeti repülőgépek támadást intéztek az angol partok ellen. Bőségesen és jó eredménnyel bombázták a Dealban lévő gyártelepeket, továbbá a lowestofti vasuti és kikötőberendezéseket, ugyancsak a gázgyárat. Valamennyi repülőgép épségben érkezett vissza. — Yperntől északra a németek visszaverték az angolok egy kézigánáttámadását, amelyet a csatónál lévő új állásuk ellen intéztek. — Az olasz harctéren nevezetesebb esemény nem történt. — Osztrák és magyar osztagok tegnap este az oroszokat Kozlowtól délkeletre a Sztrypa mentén egy előretolt állásból kiverték. A repülőket mindkét részről fokozott tevékenységet fejtettek ki.

Február 23. Az isonziói harc vonalon általában, de különösen Plavánál a tüzérégi harc meg lehetőségen élnek volt. Egyik repülőrajunk Lombardiában gyártelepek ellen támadást intéztek. Két repülőgép felderítés céljából Milanóig hatolt elő. Egy másik repülőrajunk Deszanzo kikötőtelepeit és az ott lévő olasz repülőállomást támadta meg. Mindkét bombázás alkalmával találatot figyeltünk meg. Valamennyi repülőgép épségben tért vissza. — A török hadsereg katonai megfontoltság alapján veszteség nélkül Erzerumtól nyugatra lévő állásokba vonultak vissza, miután a városotól 15 km.-nyire keletre lévő állásokat, — valamint 50 régi ágyút, amelyet nem lehetett elszállítani, megsemmisített. Általában véve Erzerum nem volt erős, hanem nyílt város. A környéken lévő elavult erődítményeknek nem volt katonai értelmük. A németek Soucheztől keletre határos tüzelés után a franciák állásából 800 métert rohammal elfoglaltak és hét tisztet s 319 főnyi legénységet elfogtak. A mindkét fél részéről felszállott repülőket közt számos légi ütközetre került a sor. Egy német léghajó ma éjjel Revignyél áldozatul esett az ellenség tüzelésének. — A délkeleti és az orosz harctéren nincs újabb esemény.

Február 24. A Maas-magasiaton a tüzérégi harc tovább folyt. A folyótól keletre a németek megtámadták azt az állást, amelyet az ellenség körülbelül Consenvoye—Azannes falvak magasságában másfél év óta az erődítő művészet minden eszközzel kiépített. A támadást tíz kilométer-nél nagyobb szélességben és három kilométer mélységben vitték keresztül. Az ellenség igen jelentékeny véres veszteségen kívül több mint 3000 foglyot és nagymennyiségű hadianyagot veszített. Felső-Elzászban támadásai eredményeképp elfog-

lalták az ellenség állását 700 méter szélességben és 400 méter mélységben, amely alkalommal 80 fogoly jutott kezükre. — Tarnopolitól északnyugatra biztositó-csapatunk az oroszoknak tabóri őrszancik ellen intézett előretöréseit verték vissza. — Egy osztrák és magyar repülő a durazzói kikötőben lévő olasz hajókra bombákat dobott. Egy szállítóhajón tűz támadt és a hajó elsüllyedt. Az ellenséget egy előretolt állásából visszavertük. — Az olasz harc vonalon a tüzérégi harc tovább tart.

Február 25. Csapatunk tegnap Albániában az olaszokat és szövetséges társukat, Esszátot, Durazzónál megverték. Déléltől zászlóaljaink hatalmukba kerítették az ellenségnek Bazar Sjaktól keletre lévő utolsó előretolt állásait. Egyidejűen egy másik oszlop rohammal foglalta el a Durazzótól mintegy tíz kilométernyire délkeletre fekvő Sasso-Bianconál lévő sáncokat. — A németek a Maastól keletre elért sikerüket még teljesebbé tették. Brabant, Haumiót és Samogneux helységeket elfoglalták. — Az olasz és az orosz harctéren nincs nevezetes esemény.

IRODALOM.

Magyar kath. szépirodalom.*

— Jegyzetek Váth könyvéhez. —

E sorok csöndes rovatójának mindig az volt hite, hogy a magyar kath. szépirodalom mindaddig csak kísérletek, kis körök területére szorítkozik és ennek következtében eltörpül, elhamvad a mérföld lépésekkel rohanó dekadens magyar irodalom vágtató áramlata mellett, míg nem jön valaki, akáki, aki kritikusként bekapcsolódik egyéniségével a kath. író és az ebredező intelligens közönség közé. Ez a szerény nézet különösképp érvényesül a mai irodalmi kérdések és értékek differenciálódásában. Én azt tartom, hiába ír, hiába termel az író, ha nincs mellette az impresszáriója, a kritikus, ki bevilágít a költő lelkébe s a rokonérzéseket és az elrejtett mély értelmű szépségeket irodalmi alakban kifejezni tudó művész-talentedével nem hozza napfényre, nem boncolja szét s nem lojpa be az olvasó közömbös lelki életébe, az az író elveszett s megőrülök a visszhangtalanul sajtó kegyetlen némaságban. Megértetlen és árván egyedül marad. S amint ez tény egyes íróknál, úgy tény és közel fekvő valóság az irodalomban is.

A magyar kath. irodalom szélesebb rétegekbe való bejutásának ez volt mindenkor szomorú gátlója. Persze, amióta beszélhetünk róla s létezésével számolnia kell mindenkinek. Ezért kell pontosnak és nagy momentumnak tartanom Váth irodalomtörténeti impresszióját, legyen bár bármily kis terjedelmű és szűk határok közé szorítkozó. Maga a könyv megírása vagy inkább megjelenteése az érdem. Az a bátorság, hogy valaki, egy falusi tanítóház könyvtáras vörstől messze élő lakója belé meri dobni az ellenétes érdekek gyújtópontjába ezt a komoly és talán kissé idegen hangzást és lenézett valóságot: magyar kath. szépirodalom. Ez az őrvendetes, ez a legnagyobb, amit észre kell vennünk és különös figyelemre méltatunk Váth könyvének kezünkbevételekor. Ami aztán már végső eredményként domborodik ki előttünk s mintegy összesűrűsödik gondolkodásunkban Váth munkájának előlvasása után, az letagadhatatlanul a kath. modern irodalom létének és megteremtődöttségének dokumentálása.

Nem akarok bő és tudományos kritikát adni Váth könyvéről. Ez az irodalomtörténet buvárainak kenere és kedvence. Szeretném inkább kimutatni Váth egyéniségének fölcillanását, amikor elmerül régi írók föllásainak szerető vizsgálódásában; szeretném föl-tárni lelke rugóit, amelyek oly különösen reagáltak a magyar sorsba temetkezett írók visszhangos írásaira.

Ott kezd, hol a magyar irodalom kezdődik. A középkori legendák, ódon kódexek szépségeiről, fenmaradt emlékeiről kevés helyen olvastam ilyen komolyan, férfiasan és mégis átszöve az új magyar nyelv minden bájával és finomságával. Váth hozzá-szinezi szavait a másoló szerzetesek és apácák iniciális pergamenre rótt írásaihoz, mégis érezzük, amit mond, amit aláfest s ami az újság ingerével hat és gyönyörködött, meleg lelke mélyéig a mai ember meg-látásainak közep korbá vetített spirituális panorámája.

A 16—17. század háborúságain át, a kuruc

* Váth János könyve. A szerző kiadása. Ára 120 K.

költészet romantikájáig, a majtényi róna hűvös, bor-zongató szelétől megdermedt magyar élet megrázolá-sától a szendergő Hunnia föltámadásáig, a nagy re-neszánszig, a magyarorszok, franciások, a hexaméteres, fűtetlen szobában fázlóok forró lelkű magyar szerze-tesek neveltjétől Vörösmartytól Cucorig, Garayig min-denkit sorompóba állít, aki írásaival nem csak az iro-dalomnak, de a magyar katolicizmusnak is fáklia-vívója lett. Nemes önértzet és tettvágy kell, hogy el-fogja a lelket, mikor szemlét tarthatunk a magyar irodalom majdnem minden nagy egyéniségén, akik a magyarsággal testvériesen összeforrta katolicizmusnak is dajkái voltak.

Voltaképpen Váth könyvének érdeme azonban csak akkor ragyog fel előttünk a maga igazában je-lentőségteljesen, amikor a szorosan vett kath. irodalom bemutatásához ér. Ez pedig Mindszenty—Tárkányi neveivel kezdődik. Igaz, itt sem ad új esztetikai érték-megállapításokat, csak új dokumentumokat. S ez nagy előnye. Megóvja az ítéletek bizonytalanságától és a szertelen esztétizáló különöskégtől. Amit Mindszenty-ről, Tárkányiról s közvetlen utódairól mond, ezek már élesen elhatárolt, zárt ítéletek. Nincs ellenük feleb-bezés más fórumhoz. Még a legkonzervatívabb szem-lélődés is egyedül Váth színezése ellen appellálhat, ahogyan bevonja a mai embert környező és éltető levegővel a múlt letűnt nagy alakjait. Egyébként kristálytisztá, nemes és sokszor bár prólékos lélek és értékesítő és megállapító munkája csak élvezetet nyújt az irodalmat lélekből szeretőknek.

Azért senki nem állíthatja, hogy Váth írása a középiskolai irodalomtörténetek nyomán halad, en-nek bővített kópiaja nem tett mást, mint iskolás-gyerekek módjára ányújtotta nekünk penzumát. A hang, a tónus, a beállítás, a keresztelés teljesen Váth sa-játja. Megszabadult mindannak a szeretetétől és in-scelkedő varázsától, amire eddig egykedvűen, gondol-kodás és megfontolás nélkül ráhagytuk magunkat az irodalomban. Igazságos ítéletei nem sülyednek az át-lagos irodalmi nézetek, konvencionális elvek betanult és agyonfuvalozott skálája szerint. Sőt. Eredetisége nagyon is feltűnő, amikor az írók egyéniségének, az egyéni élet sorsjavító vagy munkabírást elősegítő kö-rülményeinek buvára. Szinte túl nagy fontossággal és minuciózus figyelmességgel csúng az írók sors-helyzetének jó vagy rossz fordulásán. Egy-egy dus beneficiumba sodródott íróról sokat felfed és meg-magyaráz.

(Vége köv.)

* **Magyar Kultura.** Társadalmi és tudományos szemle. (Megjelen havonként kétszer: 5-én és 20-án. Évi ára 12 korona. Budapest, VIII. Horánszky-u. 20. sz.) — Legújabb száma most jelent meg a következő gazdag és változatos tartalommal. Tartalomjegyzék: Tanulmányok: Az Isten-tudat keletkezése. Dr. Platz Bonifác. — Középeurópa szervezkedése és hazánk. Dr. Márki Sándor. — A budapesti plébániakérdés. Dr. báró Vécsey József Aurél. — Tárca: Lappaliák. Irta: Luis Coloma S. J. (4.). — Pajzs és kard: Protestáns támadás a jezsuiták ellen. Viszontválasz. bb. — Hozzá-szólás. Tomcsányi Lajos S. J. — Levelek a szerkesztő-höz. 3. P. Gy. — Szemlék és kritikák: Könyvek: Bárd Mikósy költeményei. Dr. Brisits Frigyes. — A Gyöngyösi Irodalmi Társaság Évkönyve. III. kötet. Dr. Alszegey Zolt. — Kárpáti Aurél: Budai képes-könyv. Dr. Alszegey Zolt. — J. Fröbes S. J.: Lehr-buch der experimentellen Psychologie. Dr. Czako Ambró. — Blaskó Mária: Új Magyarország. Dr. Arányi Erzsébet. — Napló: A szegény menekültek. B. K. — Jehova mártírjai. B. K. — Rövid feljegyzések.

* **A „Vasárnapi Újság”** minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „Vasárnapi Újság” előí-zetési ára negyedévre 5 korona, — a „Világ-króni-kával” együtt 6 korona. — Megrendelhető a „Vasár-napi Újság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egye-tem-utca 4. szám). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb újság a magyar nép számára félre 2 korona 40 fillér.

* **„Élet”** szépirodalmi és művészeti hetilap. (Szerkesztő Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és ki-adóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfize-tési ár félre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Anyakönyvi kivonat.

— 1916. febr. 6-tól 1916. febr. 22-ig. —

Születés.

Hováth Mária házcseléd leánya Katalin r. kath. — Ober Mihály államvasuti pályamunkás és Czitó Margit fia Ferenc József r. kath. — Szabados Lajos vasuti raktármunkás és Kovács Karolin leánya Mária ág. h. ev.

Halálozás.

Fazekas József cipészegéd r. kath. 21 éves. — Galambos Róza Brigitta r. kath. 17 hónapos. — Novák Sebestyén r. kath. 11 hónapos. — Tóth Géza r. kath. 23 hónapos. — Németh Mária r. kath. 22 hónapos. — Nucz Mária szegényházi tag r. kath. 76 éves. — Vaczkó Julianna r. kath. 18 hónapos.

Házasság.

Pátkay Ferenc napszámos r. kath. és Farkas Teréz napszámosnő r. kath. — Oláh Miklós József m. kir. 7-ik honvéd tábori ágyusezredbeli nyilvántartó őrmester r. kath. és Pataki Mária r. kath. — Székelyi Árpád János lakatossegéd r. kath. és Gyenes Erzsébet varrónő r. kath.

Fogászati műterem

Veszprém, Rakóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Inter-urban

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterme. Rendelkezésre áll az összes fogászatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés, műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Meghívó.

A Veszprémi Szikvizgyár R.-Társ.

XXII. évi rendes közgyűlését

1916. évi március 12-én d. e. 10 órakor tartja meg saját helyiségében,

melyre az igen tisztelt részvényeseket az igazgatóság ezennel meghívja azzal, hogy az igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentések, az évi mérleg, nyereség és veszteségszámla, leltár, jövő évi költségelőirányzat, a Veszprémi Szikvizgyár Részvénytársaság hivatalos helyiségében, a gyárban, a közgyűlést megelőzőleg 14 naptól fogva minden érdekelt által megtekinthetők naponként d. e. 9—12, d. u. 2—5 óráig.

A közgyűlés tárgyai:

1. Jegyzőkönyvvezető és jegyzőkönyv hitelesítők választása.
2. Igazgatósági évi jelentés és javaslatok, valamint a felügyelőbizottság jelentésének tárgyalása.
3. A számadások megvizsgálása, az évi mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránt határozás, az igazgatóság és felügyelőbizottságnak a felelősség alól való felmentvény megadása s az igazgatóság, felügyelőbizottság fizetésének bejelentése.
4. Az évi költségelőirányzat megállapítása.
5. A tartalékalap további gyarapítása iránt való határozat.
6. Esetleges indítványok tárgyalása.

Az igazgatóság.

A Veszprémi Szikvizgyár Részvénytársaság zárszámadása 1915. dec. 31-én.

Vagyon.	Mérlegszámla.				Teher.	
	K	f	K	f	K	f
Készpénzkészlet pénztárban	89	66	—	—	30000	—
Takarékpénztárnál elhelyezve	5125	71	5215	37	7117	62
Gépek és felszerelések:					22189	66
Gépek	1195	60	—	—	2919	65
Nickelezési felszerelés	268	06	—	—	252	—
Úvegek és felszerelések	15323	90	—	—	170	—
Irodai felszerelés	203	20	—	—	3881	10
Fuvarozási eszközök	434	—	17424	76	—	—
Fogat	—	—	1500	—	—	—
Készletek:						
Takarmány	700	—	—	—	—	—
Szénsav	112	—	—	—	—	—
Ásványvíz	20	—	—	—	—	—
Szén	60	—	892	—	—	—
Ingatlan	—	—	35900	—	—	—
Adóskok	—	—	722	90	—	—
Értékpapír	—	—	4875	—	—	—
			66530	03	66530	03

Veszteség. Veszteség- és nyereség-számla. Nyereség.

Veszteség.	Veszteség- és nyereség-számla.				Nyereség.	
	K	f	K	f	K	f
Adó:						
Fogyasztási	2209	76	—	—	23924	74
Állami	2203	09	4412	85	2130	—
Jégbeszerzés	—	—	1022	60	—	—
Tüzelések	—	—	8471	20	—	—
Tüzbiztosítás	—	—	84	18	—	—
Munkásbiztosítónál fizetett járulékok	—	—	489	67	—	—
Kamat	—	—	935	15	—	—
Gyártási költség	—	—	3430	09	—	—
Leírások (ház, gépek)	—	—	1032	06	—	—
Különféle kiadások (takarmány, szén)	—	—	2717	95	—	—
Különféle kisebb kiadások	—	—	348	25	—	—
Egyenleg:					—	—
A múlt évi megadóztatott nyeresemény	535	36	—	—	—	—
Adómentes értékpapír kamat	235	—	—	—	—	—
Házbér jövedelem	2130	—	—	—	—	—
Évi nyeresemény	980	74	3881	10	—	—
			26825	10	26825	10

Veszprém, 1915. december hó 31-én.

Dr. Kőszeghy József, ig. tag.	Kelemen Imre, ig. elnök.	Politzer Miksa, ig. alelnök.	Dr. Csolnoky Ferenc, ig. tag.
Dr. Rainprecht Antal, ig. tag.	Gubicza Lajos, ig. tag.	Zuschman János, ig. tag.	Harangi György, ig. tag.
Jákóy Pongrác, ig. tag.	Perényi Antal, ig. tag.	Dr. Réthi Ede, ig. tag.	Schönfeld Mór, ig. tag.

Jelen mérleget, nyereség- és veszteség-számlát a fő- és segédkönyvekkel összehasonlítottuk és helyesnek találtuk. — Veszprém, 1915. december hó 31-én.

Tauszig Miksa,
f. biz. tag.

Rigó István,
f. biz. elnök.

Iffitsits János,
f. biz. tag.

Igazgatósági jelentés.

Tisztelt Közgyűlés! A Veszprémi Szikvizgyár Részvénytársaság igazgatósága jelenti, hogy a lefolyt évben teljesített munkásságunkkal a gyár fejlődését nagyban szorgalmaztuk, mely által lehetővé tették az üzlet forgalmát a múlt évi kedvezőtlen időjárás dacára is olyan arányban növelni, mely által a részvényesek érdekei teljesen megővő lettek. A háború második évében intézetünk is érezte az általános nyomást és a drágaság emelkedését minden irányban s e miatt a takarékosagot tartotta el előtt mindenben. Mindamelllett jegyzett hadikölcsönt, a helyi kórházakat ingyen szikvizvel látta el s alkalmazottait segélyekben részesítette.

A bemutatott mérleg, veszteség- és nyereség-számla tanúsága szerint a részvényesek befektetett tőkéjének kellő biztosítására és azok után várható jövedelem fedezésére 3881 K 10 fill. tiszta nyeresemény mutatkozik, melynek felosztására nézve a következő javaslatot teszi:

Osztalékra részvényenkint	à 5-50	3300-—
Tartalékalapra		250-—
Jótekonny célra		50-—
Tisztviselők és alkalmazottak drágasági pótlékára és a könyvelésért		281-10
Összesen:		3881-10

Kéri az igazgatóság a közgyűlést, hogy az előterjesztett mérleget veszteség- és nyereség-számlát és költségelőirányzatot elfogadni s a felmentvényt megadni méltóztassék, valamint jóváhagyó tudomásul venni, hogy az igazgatóság és felügyelőbizottság évi fizetése 2000 kor.-ban állapított meg. Veszprém, 1916. évi február 12-én.

Dr. Kőszeghy József, ig. tag.	Kelemen Imre, ig. elnök.	Politzer Miksa, ig. alelnök.
Dr. Csolnoky Ferenc, ig. tagy.	Jákóy Pongrác, ig. tag.	Dr. Rainprecht Antal, ig. tag.
Gubicza Lajos, ig. tag.	Perényi Antal, ig. tag.	Zuschman János, ig. tag.
	Dr. Réthi Ede, ig. tag.	

Felügyelőbizottsági jelentés.

Tisztelt Közgyűlés! A Veszprémi Szikvizgyár Részvénytársaságnak alulírott felügyelőbizottsági tagjai jelentjük, hogy az 1915. üzleti évben is törvényszerű kötelezettségeinknek megfelelőleg mindenben kellő szigorral és pontossággal jártunk el.

Tanúsítjuk, hogy a könyvek, valamint a számadások vezetése kifogástalan volt, a meglévő vagyon leltározása pontosan, a való értéknek megfelelőleg ejtett meg, a számadások a valósághoz hiven állítottak össze, melyeket átvizsgáltunk, a könyvekkel és számlákkal mindenben egyezően találva, aláírtunk. Kérjük a közgyűlést, hogy a felmentvényt részünkre is megadni méltóztassék. Veszprém, 1916. évi február 14-én.

Iffitsits János, f. biz. tag.	Rigó István, f. biz. elnök.	Tauszig Miksa, f. biz. tag.

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádogdobozok körül a nagy bádoghány miatt, úgy hogy gyáramban több ízben üzemmávr fordult elő, mert nem tudtam a sokféle nagyságu bádogdobozokat beszerezni. Mély tisztelettel kérem tehát a t. fogyasztó közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az óriási

FEDÁK

cipókrémet kérni, hogy a szükséges dobozok készítése egyöntetű legyen, mert csak így lesz módomban tisztelt veivóm óriási-szükségletét, dacára a súlyos viszonyoknak, kielégíteni. Az óriási Fedák

CIPÓKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Háziasszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipókrém az összes gyártmányokat felülmulja. — Az óriási Fedák-cipókrém a nyersanyagok folytonos emelkedése folytán

**40 filléres
árban**

kerül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségű, elsőrendű minőségű nyersanyagot beszerezni és így a háború előtti kitéző minőségben

**mindenütt
kapható!**

VADÁSZ ZSIGMOND

vegyészeti gyára

Budapest, VI., Lehel-utca 29. sz.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. ORGONÁK átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére HARMONIUMOKAT jó erős kivitelben készítek. ZONGORÁK javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő, ásványvíz
nagy raktára
VESZPRÉM.

Telefon: 55. — Sürgőnycim: Bakos Veszprém.

Ajánlom a téli idényre bel- és külföldi
csemegeárukat, válogatott
fűszerek, idei aratású tea-
: különlegességeimet. :

Teasütemények, csokoládék, kakaó
és gyermektápszerek. Mindennemű
hal- és huskonzervek.

Befőttek, lekvárok, Jams-
rum, likőrök, cognac és
pezsgők, bel- és külföldi
borok. — Kávékban nagy
: választék. :

Gőzkávépörköldé

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági
cikkek. — Illatszerek.
Finom hentesáruk.
: Prágai sonka. :

Alapított 1894-ben.

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

a legegyszerűbbtől a legfinomabb
kivitelig minden néven nevezendő

ugymint: röpiratok, füzetek, köny-
vek, folyóiratok, árjegyzékek, körle-
velek, hirdetések, salragasok, évi
jelentések, mérlegek, kimutatások,
gyűjtemények, rovatolt táblázatok, nev-
jegyek, meghívók, eljegyzési és en-
ketési tudósítások, számlák, címkek,
stb. stb., jutányos árakon számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére
szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetrazás szerint fűzve vagy
békítőre szállítatnak. Hivatalo-
levélpapírok és borítékok, okmánybori-
tékok mindenféle alakban és színben.
Egy és négyvonala- csinos vizsgálá-
pok, tetrazásmentes mennyi égben. —
Kaphatók a legjobb minőségű fehér
irodai, agyaziatén fogalmazópapírok.

Postal megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61